

Edward Wieczorek

Biblioteka Regionalnej Pracowni Krajoznawczej PTTK w Katowicach

Bibliotheca Nostra : śląski kwartalnik naukowy 2/2, 18-20

2006

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Edward Wieczorek

Biblioteka Regionalnej Pracowni Krajoznawczej PTTK w Katowicach.

Historia zbiorów

Biblioteka Regionalnej Pracowni Krajoznawczej PTTK w Katowicach kontynuuje tradycje połączonej w latach pięćdziesiątych XX w. biblioteki Polskiego Towarzystwa Tatrzńskiego i Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego w Katowicach, zwanej w środowisku „biblioteką Halamy”. Księgozbiór ten został w czasach stalinowskich zdekompletowany i rozparcelowany pomiędzy oddziały PTTK działające w województwie katowickim. Część zbiorów prawdopodobnie została zniszczona (taka była intencja rozparcelowania biblioteki), część uratowały od zagłady prywatne osoby.

W styczniu 1978 r. w ramach wstępnego etapu prac organizacyjnych, związanych z zamierzonym utworzeniem Regionalnej Pracowni Krajoznawczej PTTK powstała biblioteka krajoznawcza przy Oddziale PTTK w Katowicach (obecnie Górnośląski Oddział PTTK). Biblioteka, mająca stanowić podstawowy człon tej pracowni, z zadaniem gromadzenia księgozbioru i wszelkiego rodzaju publikacji z zakresu krajoznawstwa i turystyki ze szczególnym uwzględnieniem regionu śląskiego, zorganizowana została na bazie kilkudziesięciu książek, przekazanych w swoim czasie Oddziałowi PTTK w Katowicach przez rodzinę zmarłego działacza PTTK, przewodnika po ziemi śląskiej, Bolesława Badyny oraz w oparciu o kilka tomów z dubletów Biblioteki Śląskiej. W ciągu kilku lat liczba woluminów w bibliotece osiągnęła ok. 1200 pozycji (wg stanu na początku 1984 r.).

Wiosną 1990 r. bibliotekę, liczącą 1900 woluminów, przejął wraz z Regionalną Pracownią Krajoznawczą PTTK Zarząd Wojewódzki PTTK w Katowicach, zlikwidowany w grudniu 1990 r.

Stan zbiorów

Biblioteka Regionalnej Pracowni Krajoznawczej, działająca aktualnie w strukturze Regionalnej Fundacji Turystyki i Krajoznawstwa PTTK w Katowicach mieści się przy ul. Staromiejskiej 4.

Od 1990 r. gromadzi, opracowuje i nieodpłatnie udostępnia zainteresowanym z całego regionu swoje zbiory książkowe, kartograficzne i archiwalne, dotyczące historii, przyrody i atrakcji turystycznych województwa śląskiego. W ciągu minionych 16 lat biblioteka RPK wchłonęła następujące księgozbiory lub ich części: 1990 – likwidowanej delegatury Głównego Urzędu Kontroli Prasy, Publi-

kacji i Widowisk (cenzury), likwidowanej biblioteki redakcyjnej „Trybuny Robotniczej”; 1994 – likwidowanego oddziału Polskiej Agencji Promocji Turystyki (Centralnego Ośrodka Informacji Turystycznej); 1997 – Wydziału Kultury Fizycznej i Sportu Urzędu Wojewódzkiego; 2000 – Studenckiego Koła Przewodników Beskidzkich w Katowicach; 2006 – Górnośląskiego Oddziału PTTK w Katowicach.

Aktualnie w zbiorach biblioteki znajduje się ponad 6300 zinwentaryzowanych woluminów, w tym ponad 800 map turystycznych i topograficznych oraz opracowania na nośnikach CD. Kolejne kilkaset pozycji czeka na wciągnięcie do inwentarza. W zbiorach biblioteki RPK znajduje się również dokumentacja źródłowa (kartoteki wraz ze zdjęciami obiektów) inwentaryzacji krajoznawczej dawnego województwa katowickiego dla 35 gmin.

Biblioteka gromadzi następujące publikacje:

- przewodniki turystyczne o Polsce i innych krajach;
- mapy turystyczne i plany miast;
- mapy topograficzne województwa śląskiego;
- monografie krajoznawcze i historyczne miejscowości, zakładów pracy, parafii;
- opracowania encyklopedyczne, słownikowe i podręczniki z zakresu geografii, historii, sztuki, przyrody;
- opracowania metodyczne i szkoleniowe dotyczące turystyki i krajoznawstwa, przewodnictwa i pilotażu;
- opracowania statystyczne, sprawozdawcze i organizacyjne PTTK;
- publikacje z zakresu ochrony przyrody i środowiska oraz ochrony zabytków i dziedzictwa kulturowego.

Priorytetem wśród gromadzonych publikacji są monografie krajoznawcze gmin, parafii i zakładów pracy oraz wydawnictwa organizacyjne PTTK (materiały zjazdowe, sprawozdania, instrukcje, poradniki itp.). Części tych publikacji nie posiada nawet renomowana Biblioteka Śląska.

Księgozbiór zgromadzony jest w zamykanych szafach według numeracji nadanej zgodnie z kolejnością zakupów. Mapy turystyczne zgrupowane są w kolejności alfabetycznej tytułów, a drobne, nie inwentaryzowane publikacje (foldery, ulotki) wg województw. Także według województw gromadzone są nie inwentaryzowane materiały promocyjne pozyskiwane przy okazji targów i giełd turystycznych. Część zbiorów bibliotecznych (do numeru 2800) jest skatalogowana (katalog alfabetyczny i rzeczowo-terenowy). Niestety szczupłość kadrowa nie pozwala na opracowanie całości zbiorów.

Regionalna Fundacja Turystyki i Krajoznawstwa PTTK kontynuuje programową działalność Towarzystwa w skali ogólnowojewódzkiej po zlikwidowanym w 1990 r. Zarządzie Wojewódzkim PTTK. Oprócz prowadzenia Regionalnej Pracowni Krajoznawczej Fundacja zajmuje się działalnością szkoleniową kadry

turystycznej oraz znakowaniem turystycznych szlaków nizinnych na przeważającym obszarze województwa śląskiego.

Zbiory biblioteczne Pracowni służą kształceniu kwalifikowanych kadr turystycznych oraz pogłębianiu wiedzy o regionie. Korzysta z nich młodzież ucząca się i studiująca – zwłaszcza na kierunkach związanych z obsługą ruchu turystycznego; nauczyciele przygotowujący zajęcia z zakresu edukacji regionalnej i dziedzictwa kulturowego regionu, dziennikarze oraz kadra kwalifikowana PTTK (przewodnicy, przodownicy turystyki kwalifikowanej, organizatorzy turystyki, instruktorzy krajoznawstwa) przy opracowywaniu przez nich programów turystyczno-krajoznawczych. W oparciu o materiały Regionalnej Pracowni Krajoznawczej powstają liczne prace magisterskie, skorzystało z niej także 4 doktorantów.

W bieżącej prenumeracie gromadzi biblioteka RPK następujące periodyki: Wierchy, Plaj, Ziemia, Śląsk, Przyroda Górnego Śląska, Spotkania z Zabytkami, Poznaj Swój Kraj, Voyage, Podróże, Miejsca Święte, Gościniec, Wędrowiec Zachodniopomorski (Szczecin), Wędrownik (Łódź). Posiada też archiwalne zbiory miesięcznika „Gościniec” (w latach 1973-1993), Poznaj Świat, Turysta, Tatarnik, Architektura i Krajobraz, Górnośląski Informator Architektoniczny.

Niezależnie od prowadzenia biblioteki Regionalna Pracownia Krajoznawcza PTTK włącza się szeroko w działania na rzecz promocji regionu. Pragniemy przypomnieć, że pracownia wydaje periodyk krajoznawczy „Krajoznawca Górnośląski” (do tej pory 20 numerów) oraz zeszyty Inwentaryzacji Krajoznawczej Województwa Śląskiego (do tej pory 21 zeszytów).

Pracownia jest organizatorem Górnośląskich Sympozjów Krajoznawczych PTTK. W roku 2006 w dniach 22-23 kwietnia odbyło się XXI z kolei – poświęcone dziejom i walorom krajoznawczym ziemi lublinieckiej i oleskiej.

Udostępnianie

Biblioteka Regionalnej Pracowni Krajoznawczej PTTK w Katowicach ma charakter prezencyjny. Wydawnictwa udostępniane są na miejscu w czytelni. Na miejscu istnieje możliwość dokonania odbitek kserograficznych. W rzadkich przypadkach książki wypożyczane są czytelnikom do domu.

Biblioteka i Regionalna Pracownia Krajoznawcza służą pomocą i poradnictwem turystycznym w poniedziałki i środy w godz. 10-17. Ponieważ obsługujący bibliotekę kierownik Regionalnej Pracowni Krajoznawczej ma szereg innych obowiązków, wskazany jest wcześniejszy kontakt telefoniczny 032-2539-352.

Mgr Edward Wieczorek jest Kierownikiem Regionalnej Pracowni Krajoznawczej PTTK w Katowicach.